

با یاد پیشکوتان تانا:

آنتوان چخوف، برنولت برشت

غلامحسین ساعدی و بهرام بیضایی

پیشینه‌ی نمایش

استهبان

بزوهش وگردآوری: محمدرضا آل ابراهیم

سرشناسه	: آل ابراهیم، محمدرضا، ۱۳۳۰ - گرده‌آوردنده
عنوان و نام پدیدآور	: پیشینه‌ی نمایش در استهبان، پژوهش و
مشخصات نشر	: استهبان، بشته‌بان، ۱۳۹۳
مشخصات ظاهری	: ۲۸۸ ص: مصور (رنگی)
شابک	: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۵۲۰۹ - ۸۱ - ۵
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: نمایش -- ایران -- استهبان
رده کتب	: ۱۳۹۳ / ۵۱۷ الف / NP ۲۹۵۵
بندی	: ۷۹۲ / ۹۵۵۶۳۳۸
استهناد	: ۳۵۱۲۴۴۷

اشارات بشته‌بان

SERAHBÂN

عنوان کتاب: پیشینه‌ی نمایش در استهبان

پژوهش و گرده‌آوری: محمدرضا آل ابراهیم

قطع: رقعی /// تعداد صفحه: ۲۸۸ /// شمارگان: ۱۰۰۰

چاپ نخست: ۱۳۹۳ /// شماره نشر: ۱-۱

ویراستار: ماندانا آل ابراهیم /// نمونه‌خوان: فاطمه خراشادی‌زاده

طرح و اجرای جلد: فاطمه تودجی، تیلفات شایب، تلفن: ۰۲۲۸۰۸۱ - ۷۳۲

چاپ و صحافی: آموزشکده فنی شهید باهنر شیراز تلفن: ۰۷۱۱۷۳۸۸۹۷۸ - ۷۱۱۲۳۳۳

استاد فارس، استهبان، خیابان مینو، پلاک ۱۰ /// کُر پستی: ۷۴۵۱۸ - ۳۳۳۶۹

پست الکترونیکی: serahban.publication@gmail.com

تناس با گرده‌آوردنده: ۰۲۲۸۶۳۳ - ۰۷۳۲ /// همراه: ۰۹۳۷۲۷۷۲۹۱۲ / وبسایت محمدرضا آل ابراهیم

حق چاپ و انتشار محفوظ است

فهرست

۳۷	هادی وحدانی	۹	یادداشت
۳۸	علی افشار	۱۰	پیشینه‌ی نشان در استهبان
۳۹	حمید وامق	۱۱	نور بردازی
۴۷	حمیدرضا زحلی	۱۱	نشان استهبان
۴۷	جمال فتحی	۱۱	نشان و گویی مشفقانه با سید محمد سجادی
۴۷	سید محمد جواد صداقت‌کنفی	۱۴	ابراهیم وید
۴۸	کاظم غیب‌پرور	۱۵	محمد حسین محبوب
۴۸	سید مهدی کنفی	۱۶	ابراهیم افشاری
۵۱	سید مرتضی مرتضوی	۱۷	محمد با آلاله
۵۲	رحیم هودی	۱۸	محمد جواد جلی
۵۵	برگفته از کتاب: روزنامه و مجله‌ها	۱۸	علی اصغر یار
	بررسی از بزرگواران ذیل مع نظر بود که متأسفانه	۱۹	حسین زارع‌منش
۵۹	امکان گفت و گو بیشتر شد	۲۰	حمید کاظم‌زاده
۶۱	تمزیه و نسیه گردانی	۲۱	سید رضا جمالی
۶۱	کاروان شام	۲۱	حسن ادریسی
۶۲	یک خاطره	۲۱	علی‌رضا نماینده
۶۳	نمایش کمال ارتباط با نمایش نیست	۲۳	مهدی حکمفرمای
۶۳	نمایش و شعله‌بازی	۲۳	محمد رضا شکیبا
۶۴	نمایش‌های پهلوانی	۲۴	فرهاد روزبه
۶۵	روزا علی پهلوان (فروزانی)	۲۴	احمد سلیمی
۶۵	نمایش‌های زوینده‌ای	۲۵	حسن فرزانه
۶۶	نمایش‌های باغچه‌نقالی	۲۵	حسین فرزانه
۶۷	هاریگری	۲۵	حسین دارابی
۶۷	نمایش‌های رو حوض	۲۵	الله مدحت
۶۷	نمایش	۲۵	مجید توکلی
۶۸	خاله رورو	۲۶	محسن دوام
	بازی‌های نمایشی	۲۶	مجتبی هاشمیان
	کارناوال شادی در جشن‌ها	۲۷	سید علی کنفی
	ماه شمر گشون	۲۸	رسول حاجی‌باقری
	نمایش‌های اجرا شده بر اساس تاریخ	۲۸	سید بهاء‌الدین مرشدی
۸۱	نمایش‌هایی که موفق به کسب تاریخ‌شان ننشدم	۲۹	غلامرضا پورتنی
۸۳	نمایش‌های پس از انقلاب	۲۹	هادی وحدانی
۱۵۵	نمایش‌هایی که موفق به کسب تاریخ‌شان ننشدم	۲۹	نقی کلامی
۱۷۶	فیلم‌ها	۳۰	مهدی صالح‌زاد
۱۸۵	یادداشت‌های پراکنده	۳۰	محمود عاجلی
۱۸۶	اعلام	۳۵	ابراهیم بشکار
۲۰۲	نمایش‌نامه‌ها	۳۵	احمد صمیمی
۲۰۵	فیلم‌ها	۳۵	محمد رضا استخری
۲۰۶	انتشارات سه‌پان منتشر کرده است	۳۵	علی شبانی
۲۰۹	عکس‌ها	۳۶	ابراهیم ابراهیمی
		۳۶	جلیل سامان

یادداشت

مدت‌هاست که در پی تدوین مطالبی بودیم تا بلکه شرح مختصری از آن چه که در استهبان به‌نمایش درآمده است، ارائه کنیم. نهایت تلاش خود را انجام دادیم و حاصل کار همین شد که تقدیم شما می‌گردد.

در همین راستا و برای تکمیل این تاریخچه، از هر کس نامی برده می‌شد که مانند من در تئاتر استهبان داشته است، بی‌درنگ به‌ایشان مراجعه می‌کردم. خودشم از منی بر ارائه‌ی مطلب، عکس، کاتالوگ، بروشور، آگهی تبلیغاتی و ... بسیارم. زمان و مکان اجرا و عوامل دست‌اندرکار و اسامی بازیگران و ... در میان می‌گذاشتم. بسیاری از عزیزان از این پیشنهاد استقبال شایانی می‌کردند و انگیزه‌ی کار را در بنده دوصد چندان می‌نمودند. هر چه که در دست‌خالتان بود، صادقانه در اختیارم قرار می‌دادند. عده‌ای از دیگر عزیزان با من امروز و فردای‌شان مرا سر می‌دواندند. عزیزان دیگری هم بودند که وعده‌ی منو خرمین می‌دادند. بزرگوارانی هم بودند که خیلی راحت و سراسیمه برای هرگونه مطلبی خودداری می‌کردند. اگر چه آبِ پاکی را روی دست من می‌ریختند ولی خیالم راحت بود که دیگر نمی‌توان آمیدی بست و در انتظار ایستاد. ولی روی هم رفته از همگی آن گرامی‌گهران سپاس ویژه‌ای دارم. امیدوارم این توفیق نصیب شود تا پاسخگوی محبت‌های بی‌دریغ‌شان باشم.

به خود آشکار است که این یک کارِ مقدماتی، ابتدایی، پُر از عیب و نقص، سرشار از کمی و کاستی است. زیرا جای بسیاری از دیگر عزیزان خالی است و مطالب ناگفته‌ی زیادی هنوز در مورد تئاتر استهبان داریم که بنده موفق به درک و دریافت آن‌ها نشده‌ام. امید که دیگر عزیزان، این کارِ معیوب بنده را به‌دیده‌ی اغماض بنگرند و در بسامان کردن آن، تلاشی مضاعف داشته باشند. به هیچ وجه ادعا نکرده‌ایم که کاری که خواسته‌ایم، انجام داده‌ایم. این‌طور

عبدالله خان کوثر به صحنه می‌برد و در سال ۱۳۳۵ نمایش «رویاهای حافظ» را که در نمایش موسیکال بود که در آن به چگونگی شاعر شدن حافظ بر مبنای باور عوام می‌پرداخت با بازیگری احمد قتیبی اجرا کرد.^(۱)

نورپردازی

در آن سال‌ها امکانات نمایش و عوامل اجرایی بسیار محدود بود و دست‌اندرکاران نمایش با مشکلاتی اساسی روبه‌رو بودند. با ابتکاراتی که به خرج می‌دادند تا حدی رفع مشکل می‌کردند. فرضاً به علت نبود برق و لامپ در پیش‌تور چراغ نفتی استفاده می‌کردند.

نمایش‌ها نیز کمتر بسته در اماکن اجرای نمایش و به‌دلیل نبود امکانات نوری و همین عدم آگاهی به ارزش و اهمیت نور در صحنه، نورپردازی به عنوان بخشی جدایی‌ناپذیر عوامل تشکیل‌دهنده‌ی تئاتر، تا اوایل دهه‌ی ۴۰ نمی‌توان جایگاهی به دست آورد. اگر هم از نور استفاده می‌شد، صرفاً به لحاظ نمایاندن بازیگران بر صحنه بوده است. تا قبل از گسترش برق در سطح شهر، ناچار بودند بسیاری از نمایش‌ها را در روز و در فضای باز اجرا کنند. محمد سجادی در اواخر دهه‌ی ۳۰ برای اجرای چند نمایش که در استیجانات به روی صحنه برد، از چراغ‌های توری متعددی که در ساختمان صحنه و حتی سقف آن آویزان کرده بوده سود جست و با پارچه‌ی برزنتی آن را استوار کرد تا چشم تماشاگر را نیازارد.^(۲)

پس از انتقال محمد سجادی از آموزش و پرورش استیجانات به تئاتر نمایش مستحکمی بر صحنه ترفیق. اما شاگردان و نزدیکان محمد سجادی که در حاشیه علاقه آموزش‌هایی را از ایشان دیده بودند خود دست به کار شدند و در این نمایش را اجرا کردند.

۱- تاریخ تئاتر فارس. احمد سبازدار. انتشارات آوند اندیشه. شیراز. چاپ یکم. ۱۳۸۶. ص ۳۹۴

۲- تاریخ تئاتر فارس. احمد سبازدار. انتشارات آوند اندیشه. شیراز. چاپ یکم. ۱۳۸۶. ص ۳۳۵